

VAN TOEEN CANON TOT NU

CANON VAN DE NEDERLANDSE GESCHIEDENIS

VENSTER
1 TOT EN
MET 25

KAREL DE GROTE

EEN MACTIGE KEIZER

In 768 werd Karel de Grote koning van het Frankische Rijk. Dat rijk was al enorm groot, maar Karel de Grote breidde het nog verder uit. Uiteindelijk was hij de baas over bijna heel Europa. Iedereen was onder de indruk van de machtige koning. Ook de paus. Hij kroonde Karel in het jaar 800 tot keizer van het westen.

- Het Frankische Rijk voordat Karel de Grote koning werd.
- Veroveringen van Karel de Grote.

Ook wat nu Nederland is, hoorde bij het Frankische Rijk. Zie jij het liggen?

GROTE VERANDERINGEN

Karel de Grote was een geboren leider. Hij pakte de rechtspraak aan en verbeterde het onderwijs. Hij stelde wetten op en zorgde ervoor dat iedereen zich aan die wetten hield. Ook wilde Karel de Grote iedereen bekeren tot het christendom. Langzaam maar zeker zorgde hij zo voor belangrijke veranderingen in het Frankische Rijk.

De rechtspraak aanpakken: Check!
Zorgen dat iedereen uw wetten naleeft: Ook gebeurd.
De administratie op orde brengen: Check.
De kerk veiliger maken: Voltooid.
Onderwijs opstarten: Is gebeurd!

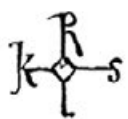
Gefeliciteerd, sire!
Alles wat u wilde bereiken is voltooid!

Sire! De Saksen zijn in opstand gekomen!

Mooi! Dan kun je eindelijk wat meer tijd aan mij besteden!

Sorry liefje, een andere keer!
Zadel mijn paard! We rijden uit om die Saksen mores te leren!

HET LEENSTELSEL
Zo'n groot rijk kon Karel de Grote niet in zijn eentje besturen. Daarom verdeelde hij zijn land in stukken: gouwen. Hoge edelen moesten ervoor zorgen dat hun gouw geregeerd werd. Deze mannen werden vazallen of leenmannen genoemd. De vazallen verdeelden ook hun land weer in stukjes. Die lieten zij regeren door lagere edelen.

Deze handtekening van Karel de Grote werd door monniken gemaakt. Karel de Grote tekende zelf alleen het ruitje in het midden.

1000

Hebban olla vogala

+1100

1500

2000

OTE

Karel de Grote reisde veel om met al zijn vazallen te praten. Overal in zijn rijk stonden paltsen (paleizen) waar hij kon wonen en werken.

HEILIGE

Karel de Grote overleed in 814. Hij woonde toen in Aken, een stad in de buurt van de Saksen met wie hij jarenlang had gevochten. Zijn zoon Lodewijk erfde het Frankische Rijk. Ook na zijn dood bleef Karel de Grote een belangrijk persoon. Er werden spannende verhalen over hem verteld en hij werd heilig verklaard.

DE DAG VAN... GISELA

Ik heb net weer een streepje op de muur gezet. De vijftiengste. Zoveel dagen heb ik mijn vader nu al niet gezien. Hij reist door zijn koninkrijk om met eigen ogen te zien of alles goed gaat. Hij praat met graven en andere belangrijke mensen. We weten nooit precies wanneer hij weer hier is. Ik hoop dat het niet lang meer duurt. Ik mis hem. Natuurlijk weet ik best dat hij straks niet veel tijd voor me heeft. Eerst is hij moe van zijn lange reis en daarna is er weer een hoop werk te doen. En ook mijn broers en zussen willen aandacht van hem. Heus, ik vind het heel bijzonder dat mijn vader keizer is van het Frankische Rijk, maar ik zou het fijner vinden als hij vaker bij ons was.

Wie zou deze gouw willen besturen?

IKKE, IKKE!

Nee, ikke, sire!

Vazallen die vragen, worden overgeslagen! Deze gouw is voor u, heer Hubert de Brave...

Op de plaats waar Karel de Grote in zijn laatste jaren woonde, is een kathedraal gebouwd: de Dom van Aken. Hier is ook zijn graf te vinden.

FLORIS DE EEN GRAAF MET PROBLEMEN

Het Binnenhof in Den Haag is de plek waar de Nederlandse regering werkt. Je ziet het bijna iedere dag op tv. Maar heb je al eens goed naar de gebouwen gekeken? Het Binnenhof is al héél oud. Het werd gebouwd in de 13e eeuw in opdracht van graaf Willem de Tweede.

EEN MOOI PALEIS

Graaf Willem de Tweede was een belangrijk man die graag op stand woonde. Daarom liet hij het Binnenhof bouwen. Maar voordat het gebouw klaar was, doodden de Friezen hem. Zijn zoon Floris de Vijfde (toen pas twee jaar oud) werd de nieuwe graaf van Holland en Zeeland. Eerst alleen op papier, maar tien jaar later mocht Floris de Vijfde zijn twee graafschappen ook echt gaan besturen.

En wat is uw eerste besluit nu u zelf mag regeren, Graaf Floris?

Dat deze troon wordt verhoogd! Ik zie niets zo!

Floris de Vijfde was de baas over Holland en Zeeland. Hij kreeg daarbij hulp van mensen als Gijsbrecht van Amstel, Herman van Woerden en Gerard van Velzen.

Ik ben zo blij dat ik het Muider slot heb laten bouwen. Nu voel ik me eindelijk veilig, Gijsbrecht!

Goed zo, heer Floris... Eh... zullen we morgen op valkenjacht gaan? Herman en Gerard gaan ook mee!

Dit is de Ridderzaal op het Binnenhof. Floris de Vijfde gebruikte het vroeger als paleis. Nu leest onze koning er op Prinsjesdag de troonrede voor.

1254

1296

Floris de Vijfde

De Hanze

1356 - ±1450

2000

VENSTER

6

VIJFDE

WRAAK!

Floris de Vijfde wilde de moordenaars van zijn vader straffen. Hij probeerde hun land af te pakken, maar dat lukte niet helemaal. Het lukte hem wél om andere delen van Nederland te veroveren. Om zijn nieuwe grond te beschermen tegen de West-Friezen, bouwde Floris de Vijfde burchten.

Floris zijn bijnaam was: der keerlen god. Dat betekent: de heer van de boeren. Het gewone volk bedoelde dit positief...

Lang leve, Floris! Der keerlen god!

De adel zeer zeker niet!

Floris de Vijfde zat vijf dagen gevangen in het Muiderslot. Kort na zijn dood werd het slot met de grond gelijk gemaakt. In de 14e eeuw werd het herbouwd. Nu is het Muiderslot een museum.

DE DAG VAN... HENDRIKUS

Het hele dorp is in rep en roer. Drie dagen geleden is Floris de Vijfde gevangen genomen! Hij was op valkenjacht met zijn helpers Van Amstel, Van Velzen en Van Woerden. Ineens overvielen zij de graaf en zetten hem gevangen in zijn eigen kasteel. Ze waren boos omdat ze steeds minder macht kregen. Vader en een heleboel andere boeren uit het dorp gingen naar het Muiderslot en eisten Floris op. Van Velzen raakte in paniek. Hij greep zijn zwaard en stak in op Floris de Vijfde. Hij is dood. We zijn er allemaal kapot van. Wij boeren hebben veel aan Floris te danken. Hij heeft ervoor gezorgd dat we meer rechten kregen.

GEVANGEN EN VERMOORD

Floris de Vijfde zorgde er ook voor dat het Binnenhof alsnog werd afgemaakt. En hij liet een kasteel bouwen in Muiden: het Muiderslot. In 1296 werd Floris de Vijfde in dat kasteel gevangen genomen door drie van zijn helpers. Zij waren het niet eens met bepaalde keuzes van de graaf. Toen Floris de Vijfde probeerde te ontsnappen, werd hij vermoord.

DE BEELDEN

PROTESTANTEN KOMEN IN OPSTAND

In de 16e eeuw ontstond er een strijd tussen de katholieken en protestanten. Aanhangers van het nieuwe, protestantse geloof hadden kritiek op de oude katholieke kerk. Protestanten werden door katholieken 'ketters' genoemd. Zij liepen kans om in de gevangenis of op de brandstapel te komen. In 1566 was de strijd op zijn hevigst.

GEUZEN

Op 5 april 1566 stapten tweehonderd edelen naar Margaretha van Parma. Zij bestuurde Nederland. De edelen vroegen Margaretha om ook het protestantse geloof toe te staan. Margaretha schrok van al die mensen, maar een raadsheer fluisterde haar toe: "Het zijn slechts geuzen (bedelaars)." Vanaf dat moment noemden de opstandige edelen zichzelf 'geuzen'.

Een bedelnap en een penning!
Arend, sinds wanneer ben jij
een bedelaar? Je bent de
rijkste man van de stad!

Govert, kerel, weet je
dan niet dat bedelaartje
spelen reuze stoer is
tegenwoordig?

De Beeldenstorm duurde bijna twee maanden. Protestanten maakten alles kapot wat in hun ogen niet hoorde bij het christelijke geloof.

1500

1600

1700

Willem van Oranje

1533 - 1584

1900

2000

STORM

AANVALLEN!

De edelen riepen alle protestanten op om zich te verzetten tegen de katholieke kerk. En dat werkte! Veel mensen – oud en jong, arm en rijk – hadden wel een reden om boos te zijn op de katholieke kerk. In augustus en september van het jaar 1566 trokken ze naar kloosters en kerken om daar beelden, orgels en kunstwerken te vernielen. Dit wordt de Beeldenstorm genoemd.

In de Dom (in Utrecht) zijn de gevolgen van de Beeldenstorm nu nog te zien.

Protestanten hielden stiekem kerkdiensten in de open lucht. Zo'n kerkdienst noemden ze een hagenpreek.

Ja, lach maar! En wie mag de rommel weer opruimen?

WEG MET DIE POESPAS

Calvinisten vonden dat er meer aandacht moest zijn voor de bijbel, God en Jezus. De katholieken verpestten het geloof door nep-heiligen te vereren, vonden zij. Priesters en pastoors hadden te veel macht en verdienden te veel geld. Maar mensen waren ook ontevreden omdat er veel werkloosheid was en de oogsten mislukten.

DE DAG VAN... SOFIE

Ik moest vandaag het hout hakken. Moeder kon het niet met haar zere hand. Gisteren is ze met vader en een heleboel andere calvinisten de kerk binnengedrongen. Ze zijn er flink tekeer gegaan. Ze hebben beelden kapot geslagen, schilderijen vernield en de miswijn opgedronken. Zelfs het altaar ging eraan!

De protestanten zijn woest omdat de kerk niets doet aan de armoede van mensen. Terwijl de kerk zelf geld zat heeft! Ook willen protestanten niet dat beelden worden vereerd. Dat hoort helemaal niet volgens het christelijke geloof, zeggen ze. Wat was ik graag meegegaan. Mijn broer Christiaan mocht het wel, maar ik niet. Te gevaarlijk, zei moeder. Maar nu zit ze dus mooi zelf met haar hand in het verband.

Calvin was de leider van de protestanten. Zijn aanhangers worden calvinisten genoemd.

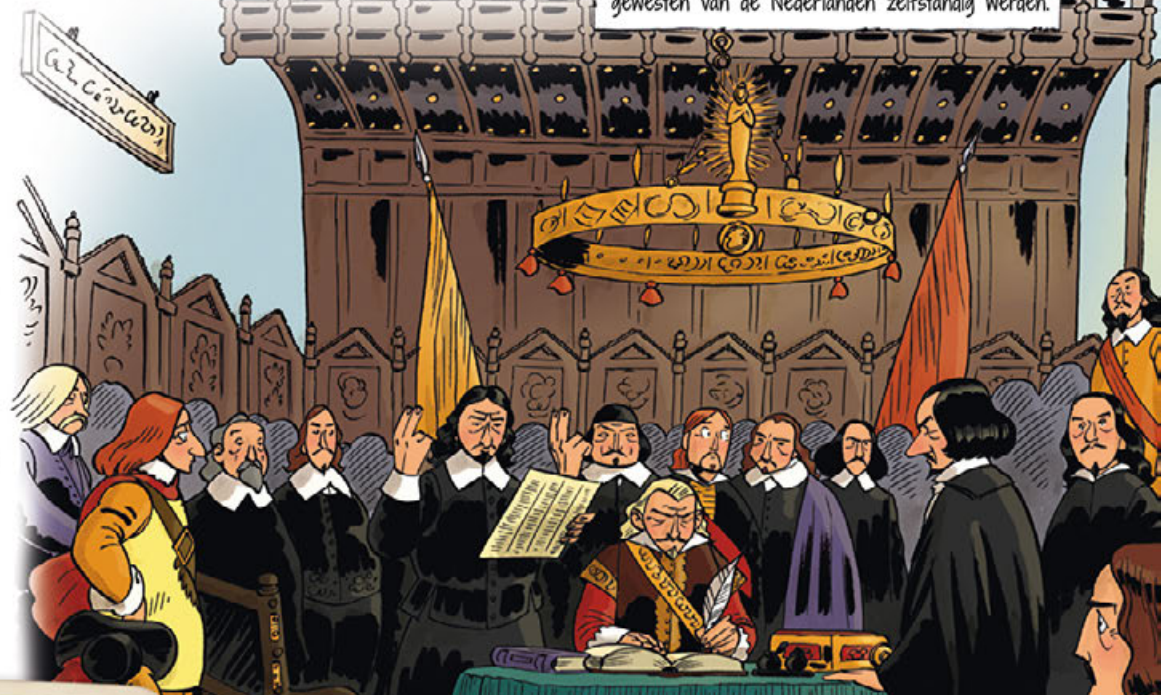

DE REPUBLIEK

EEN LAND ZONDER KONING

In de 16e eeuw had ieder land wel een koning of koningin die de baas was. In de Nederlanden was dat toen de Spaanse koning Filips de Tweede. Willem van Oranje voerde oorlog tegen hem. Dat deed hij met de zeven noordelijke gewesten van de Nederlanden. Want ook zij waren de Spanjaarden zat. Het werd uiteindelijk een strijd van wel tachtig jaar lang...

In 1648 werd de Vrede van Münster getekend. Spanje legde er zich bij neer dat de noordelijke gewesten van de Nederlanden zelfstandig werden.

Hier zie je de zeventien Nederlandse gewesten, die sinds 1588 verdeeld zijn in de noordelijke en zuidelijke Nederlanden.

SPLITSING IN DE NEDERLANDEN

Door de oorlog tegen Spanje vielen de zeventien gewesten van de Nederlanden uit elkaar. Je had de Spaanse Nederlanden in het zuiden en de gewesten in het noorden die in opstand kwamen. De noordelijke gewesten gingen in 1588 samen verder als de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

Zou het echt gaan lukken?
Ons land besturen zonder Koning!

Wie zal het zeggen?
Misschien is het over een
aantal eeuwen de normaalste
zaak van de wereld!

1500

1600

1700

1800

De VOC
19001602 - 1799
2000

Dus jullie willen koning of koningin van de Nederlanden worden?

Kies mij! Ik zal zorgen voor werk voor iedereen en de belastingen verlagen!

Ik ben voor vrijheid van geloof! Ook mag iedereen voortaan zijn eigen mening hebben!

En ik zal zorgen dat de adel nog rijker wordt en als iemand het daar niet mee eens is, laat ik zijn kop afhakken!

Die eerste twee vind ik maar niks, maar deze heeft wel goede ideeën! Wat vind jij?

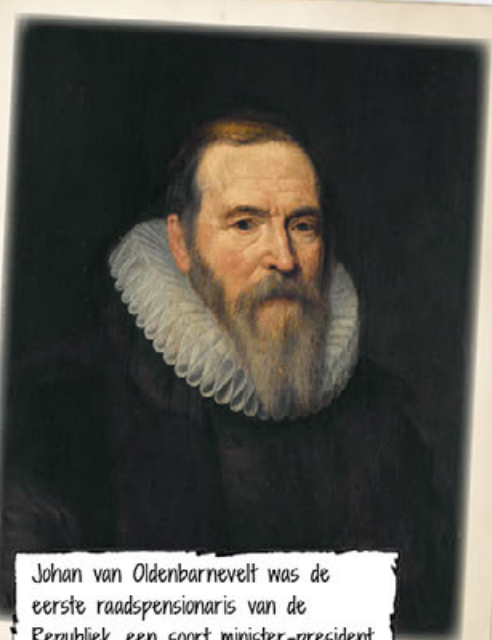

DE DAG VAN...
KOEN

WAAR IS DE KONING?

De Nederlandse gewesten gingen op zoek naar een eigen koning. Eentje die de gewone mensen vrijheden én rechten gaf. Maar die konden ze niet vinden... Daarom besloten de gewesten om het land te regeren zonder koning, ze werden een republiek. Dat was heel bijzonder in die tijd, want élk land had een koning.

Johan van Oldenbarnevelt was de eerste raadspensionaris van de Republiek, een soort minister-president.

HOE DOE JE DAT?

Het land moest natuurlijk wel bestuurd worden. Daarom had ieder gewest in de Republiek een aantal mensen in de Staten-Generaal, de regering. Zij kwamen bij elkaar om besluiten te nemen over buitenlandse zaken of financiën. Het gewest Holland was het rijkst en had de meeste macht. Hun belangrijkste ambtenaar, de raadspensionaris, was een soort minister-president.

En ik maar denken dat die arme meneer Van Oldenbarnevelt de baas was in ons land!

Deze vlag werd gebruikt door de opstandelingen tegen Filips de Tweede. Het werd later de vlag van de Republiek.

Maurits van Oranje (de zoon van Willem van Oranje) was de stadhouder van Holland. Hij had de macht over het leger.

Weet je wiens kop ik vandaag heb zien rollen op het Binnenhof? Die van Van Oldenbarnevelt, de baas van de Republiek! Hij werd onthoofd voor een grote menigte en ik stond natuurlijk vooraan. Blijkbaar is het voor de raadspensionaris en stadhouder niet zo gemakkelijk om samen te werken. Mijn vader zegt dat het om macht gaat. Deze hoge heren willen allebei de baas zijn, maar ze pakken dat allebei op hun eigen manier aan. Toen stadhouder Maurits van Oranje vond dat Van Oldebarnevelt het land in gevaar bracht, heeft hij hem laten arresteren en onthoofden! Van je collega's moet je het hebben...

DE VERENIGDE OOST-INDISCHE COMPAGNIE

DE VOOC

HANDEL OVER ZEE

Op 2 april 1595 gingen vier Nederlandse schepen op weg naar Azië om daar kruiden en andere kostbare spullen te halen. Dit was het begin van een bijzondere periode. Door de handel met verre landen werd Nederland rijk en machtig. In Azië en Afrika veroverden ze niet alleen spullen, maar ook land (koloniën). De schepen voeren in opdracht van de VOC, de Verenigde Oost-Indische Compagnie.

Het duurde vijf tot acht maanden om een VOC-schip te bouwen. Dit is de Batavia, een spiegelretourschip. Er kon gemiddeld 800.000 kilo lading in. Zo'n schip kostte 90.000 tot 110.000 florijnen (nu zo'n miljoen euro) en ging zo'n vijftien jaar mee.

De kapitein en officiers hadden een eigen hut boven op het schip en kregen meer eten en drank. Het gewone volk mocht hier niet komen. Zij sliepen in het donkere, stinkende ruim.

1602

1799

De VOC

VENSTER

13

De Beemster 1612

2000

De grote mast was soms wel 55 meter hoog. Dat is zo hoog als een flinke vuurtoren. Aan die mast hing het grootste zeil. Bovenin was het kraaiennest, een uitkijkpost. Kun je je voorstellen dat je daar in moest klimmen terwijl het stormde?

In de kombuis werd het eten bereid. VOC-schepen waren maandenlang onderweg op volle zee. Vers eten was natuurlijk snel bedorven. Brood met schimmel en water met wormpjes stonden dan ook regelmatig op het menu.

VAN TOEN CANON TOT NU

DE NEDERLANDSE GESCHIEDENIS
KOMT TOT LEVEN

Nederlandse geschiedenis saai?
Echt niet! En zeker niet in dit boek!
Met leuke tekeningen, mooie foto's,
bijzondere dagboekverslagen en grappige strips
nemen we je mee door de eerste 25 vensters
van de geschiedenis. Van de hunebedden tot de tijd
van de wetenschappers in de Gouden Eeuw.
Dat is leren en lol tegelijk!

DEEL 1
VAN HUNEBED TOT PLANETARIUM

DEEL 2
VAN NAPOLEON TOT EUROMUNT

**BIG BALLOON
PUBLISHERS**

entoen·nu
DE CANON VAN NEDERLAND

ISBN 9789047802396

9 789047 802396